

Sørums-Speilet

Nummer 3 – 2011 – 17. årgang

ASBJØRNSENS 200-ÅRSJUBILEUM FEIRES 15. JANUAR 2012

Arrangementet blir omfattende og vil kaste lys over meget av Asbjørnsens virke, ikke bare som eventyrsamler, men som forstmann, vitenskapsmann og ernæringsforsker. *Lederens spalte* - side 2

KULTURMINNEADOPSJON OG ÅPEN DAG PÅ SLORA MØLLE

Elevne i 7. klasse på Fjuk skole lærte mye om mølla 2. mai.
Og 5. juni arrangerer Slora Mølles Venner åpen dag - side 9

REALSKOLEN PÅ VESTERSKAUN I 1944-45

Gerd Hovind har mange erindringer fra sin tid som realskolelærer det siste krigsåret - side 10

SKANSESPILLET 2011 PÅ BLAKER SKANSE

Torsdag 23., fredag 24. og lørdag 25. juni kl. 21.30

Styret i Skansespillet har igjen gleden av å invitere til Skansespill, som gir en kunstnerisk presentasjon av historien rundt vårt flotte kulturminne, Blaker Skanse - side 18

BRANNASSURANSEFORENING I FROGNER

For en tid siden fikk Asbjørn Langeland overlevert en protokoll med den alderdommelige tittel *Fortegnelse over de assurerede Gaarde i Frogner Distrikt Sørums Prestegjeld* - side 13

ELLERS I DETTE NUMMER:

SVEIN SANDNES: TAKK - SIDE 4

8. MAI-MARKERING OG STATUTTER FOR BORGER HANSENS MINNEFOND - SIDE 5

VERA BRAATHEN: INTERESSANTE RELASJONER - LARS INGIER OG OLE BULL - SIDE 6

HISTORIELAGETS BOKTILBUD - SIDE 12

ROLF FLADBY: FROGNERGARDENES PLESS I BOSETNINGSHISTORIEN, DEL 2 - SIDE 16

RUSLETURER OG SOMMERENS AKTIVITETSKALENDER - SIDE 18

LEDERENS SPALTE

**Kjære venner,
Da er vi allerede godt i gang
med sommeren og
arrangementene står i kø.
Sammen med Folkeakademiet
i Sørumsand hadde vi Eventyrkveld
5. mai i Misjonshuset på**

Sørumsand der Tom Halvorsen kåserte om Anna Marie Pedersen. Fra sin bestemor bar hun med seg en eventyrtradisjon da hun utvandret til Amerika tidlig i 1900. Hun skrev det ned da livet ble litt roligere. Disse eventyrene er endelig kommet tilbake til gamlelandet. Men de unnslopp Asbjørnsen.

Asbjørnsens 200- årsjubileum skal romerikingene feire 15. januar 2012 i Gjerdrum Kulturhus.

Arrangementet blir omfattende og vil kaste lys over meget av Asbjørnsens virke – ikke bare som eventyrsamler, men som forstmann, vitenskapsmann og ernæringsforsker. At han har samlet romerikstradisjoner i sine fortellinger kan vi bl.a. takke hans huslærerperiode på Børke gård for. Vi i Blaker og Sørumsand Historielag samarbeider med Gjerdrum Historielag og Romerike Historielag for at dette jubileet skal bli grensesprengende for Asbjørnsen-tradisjonen på Romerike.

I Sørumsand vil vi ha våre egne aktiviteter knyttet til Asbjørnsen – spesielt med utgangspunkt i hans forhold til Frogner og Heksebergfjellet. I samarbeid med Frogner IL (O-gruppa) og kulturkontoret vil Historielaget arbeide med å fremme Asbjørnsen som en identitetsmarkør i denne delen av bygda. Sentralt vil merking av en Asbjørnsen-sti være, fra Børke gård med tilknytning fra Frogner-skolene over skileik-arenaen på Heksebergfjellet til varden og ned mot Gjerdrum.

Opplevelser i skog og mark vil være viktig. Som en del av turorientering med familien tenker vi oss at barna kan ta bilder av gjenstander, trær og ting som kan knyttes til den fantasiverdenen som er innvevet i folkeeventyrene våre, tusser og troll, huldre og skrømt, Askeladd og prinsesser.

Med en fotokonkurranse for aldersgrupper, gjerne tilknyttet tegne- eller malekonkurranse, kan vi samle motiver for vandretustillinger på skoler og biblioteker.

Det arbeides for verning av gamle Frogner stasjon med godshuset, som kan sikres for bruk til et sosialt og kulturelt møtested i Frogner, hvor Blaker og Sørumsand Historelag kan delta i etablering av et Asbjørnsen-senter ved siden av den naturlige sammenknytningen til middelalderkirken og bosettingstradisjonene i dette sentrale området på Romerike.

På Blaker Skanse håper vi det blir mulig å etablere Historiske Samlinger som en sidegren av et fremtidig KunstSkansen. Planene er fortsatt på tegnebrettet, men begynner etterhvert å få form. Da vil det være naturlig å innarbeide det skolehistoriske med hverdagshistorien fra bygdene i en ramme av det militærhistoriske. Klarer vi å bidra til at Blaker og Skansen kan bli et besøksenter for Romerike vil meget være vunnet for historielagstanken. Vi håper det kan fattes vedtak i 2011.

Som en oppfølger av **"Opplev Sørumsand"** i fjor prøver vi i år å samarbeide med kulturkontoret om å engasjere ungdommer i å presentere Sørumsand ved noen av de mest besøkte institusjonene i bygda, i første rekke UHB-Tertitten, EightAmCarClub og Slora Mølle. Arrangementet "Opplev Sørumsand" er satt til 26. juni, 3. juli, 14. og 21. august, der flere steder vil bli bemannet for å møte tilreisende. Vi håper også å inkludere kirkene i år.

Den 5. juni kl. 12 åpner Slora Mølles Venner igjen dørene for Åpen Dag. Arrangementet er særlig godt egnet for besteforeldre og barnebarn. Foreldre er ingen hindring. Og til sist kan vi anbefale våre rusleturer 26. mai, 18. august og 01. september, samt Kjenn din Bygd-turen 10. september, som også vil være en del av "Opplev Sørumsand"-programmet.

Dag Winding-Sørensen

God sommer!

FRA ÅRSMØTET 9. MARS

STYRET FOR 2011/12

Dag Winding-Sørensen, leder (gj.v. - til 2012)
Kjell Kurland, kasserer (gj.v. - til 2013)
Ellen M. Graarud, sekretær (ikke på valg-til 2012)
Gro Langeland (gj.v. - til 2013)
Haakon Sandbraaten (ikke på valg - til 2012)

Varamedlemmer:

Bjørn Tveit (gj.v. - til 2012)
Bjørn Blakstad (gj.v. - til 2012)
Kåre Alfred Bøhler (gj.v. - til 2012)

Revisor: Pål Iversen (gj.v. - til 2012)

Valgkomité:

Odd Roar Stenby, leder (gj.v. - til 2012)
Thorild Hexeberg Lerberg (ny - til 2013)
Morten Moen (ny - til 2014)

ARBEIDSPLAN FOR 2011/12

For året mars 2011-feb. 2012 skal Blaker og Sørum Historielag ivareta lagets målsetting ved å:

1. arbeide for å ta vare på bygdas lokalhistorie
2. arbeide for vern av bygdas kulturminner
3. fremme interessen for bygdas gamle kultur og historie
4. øke kunnskapen om bygdas gamle kultur og historie
5. øke tilgjengeligheten av bygdas historiske verdier

gjennom å:

1. arbeide med å ta vare på arkivalia
2. innsamle kunnskap av lokalhistorisk verdi
3. påvirke planprosesser som berører bygda i tilfelle verneinteresser er truet
4. iverksette konkrete tiltak for synliggjøring av bygdas kulturminner, bevaring av truede

kulturminner, restaurering av kulturminner og se til at eksisterende lokalhistoriske anlegg blir holdt i hevd

5. utgi dokumenter med lokalhistorisk stoff

6. organisere lokalhistoriske turer

For å ivareta denne målsettingen i 2011 gis følgende prioritet:

1. Finne frem til dokumenterte historiske kilder i form av trykket og håndskrevet informasjon eller bøker, brev og fortegnelser og sikre dette eller kopier i lagets nye arkivområde i biblioteket på Sørumsand, samt bearbeide det aktuelle materialet.

2. Sikre lokalhistorisk kunnskap ved intervjuer, vandring og presentasjoner ved oppsøkende virksomhet, ved organisering og gjennomføring av rusleturer i bygda eller ved temamøter gjennom året, og forberede/markere jubileer som f.eks. 200 år for P.Chr. Asbjørnsen i 2012.

3. Følge med i forvaltningsprosesser i kommune og fylke for verving eller sikring av historiske verdier som kan true verneverdier ved Glomma, sentrumsutvikling ved Frogner/Lindeberg eller vern av bygningsmasse.

4. a) Fortsette restaurering og utvikle driften på Vølneberg i forhold til skolen, redskapssamlingen og jordveien med tanke på et bygdetun, holde gammeldags skole for Sørum-skolenes 4. klassinger, arrangere St.Hans og Olsok.

b) Fortsette restaureringen og utvikle driften på Slora Mølle ved å oppruste bygningsmasse og møllemaskineri, renovere turbin, dam og rørgate og holde arrangementer i regi av Slora Mølles Venner ved Åpen Dag, Vennetreff, omvisning og dugnader.

c) Vurdere og eventuelt iverksette et rehabiliteringsprosjekt av en verneverdig bygning.

5. Utforme en ny vervebrosjyre i 2011 og en ny årskalender for 2012 samt selge trykk med motiver fra kjente deler av bygda, bistå med bygdebok-arbeid og i utforming av informasjon - elektronisk eller trykket for Sørum-Speilet og hjemmesiden, tekst og illustrasjoner til opplysningstavler langs stier og veier samt forberede informasjonsskriv/bøker om vasshjul

og turbiner – mel og maling, skolevesen og muntlig tradisjon, ferdsel og næringsliv.

6. Organisere lokalhistoriske turer også i samarbeid med lag og foreninger i bygda. I 2011 ønsker styret i sommerhalvåret å gjennomføre 3 rusleturer, en busstur og 3 åpne samarbeids-arrangementer på Slora Mølle og Vølneberg gamle skole samt i løpet av året å organisere 3 temakvelder. Lag og foreninger det er naturlig å holde kontakt med er bl.a. Blaker Skanses Venner, Urskog-Hølandsbanen, veteranbilkubber som f.eks. 8AC, Fortidsminneforeningen, Stiftelsen Valstad Café, Folkeakademiet, sanitetsforeninger, husflidslag, bygdekvinnelag og velforeninger.

Styret håper arbeidsplanen vekker interesse blant lagets medlemmer - samt at alle som har anledning vil slutte opp om lagets aktivitetsansvarlige kontaktpersoner gjennom året.

(ref. hjemmesiden – www.sorum.historielag.no).

Slora Mølle. Foto: Bjørn S.H.Kristiansen

Vølneberg gamle skole. Foto: Anders Henriksen

TAKK

Etter 17 år som redaktør av Sørumspeilet er det en glede å overlate ansvaret til andre for å ha mulighet til å satse på nye oppgaver.

Jeg vil særlig takke styret i historielaget for den generøse gaven jeg mottok på årsmøtet, den moderne utgaven av Norsk biografisk leksikon. Jeg håper også at evnen til å få mye for pengene som denne gaven representerer (førpris 11.000,- og nedsatt pris 2.000,-), kommer til å prege aktiviteten i laget også videre. Det var en gave som stod høyt på min ønskeliste, og bøkene er allerede benyttet i praktiske søk. Mange takk!

Svein Sandnes

OM SØRUM-SPEILET

Den nye redaksjonen håper at leserne vil ta godt i mot Sørumspeilet i nytt design. Det er en stor oppgave å overta etter Sveins imponerende arbeid gjennom 17 år, og det måtte tre personer til for å erstatte han.

Redaksjon:

Asbjørn Langeland

Telefon 63 82 00 85, epost asb-lang@online.no

Dag Winding-Sørensen

Telefon 63 82 73 56, epost ivwind@online.no

Lillian Mobæk

Telefon 63 82 75 79, epost lilmobe@online.no

Sørumspeilet utgis heretter i 5 nummer pr. år.

Publiseringsplan for 2011:

Nr.	Stoff-frist	Utgis ca.
4	1. sept.	20. sept.
5	15. nov.	10. des.

Stoff til bladet:

Bes sendt pr. epost til redaksjonen. Kan også sendes pr. post til Blaker og Sørumspeilet, postboks 72, 1921 Sørumsand.

Utforming: Lillian Mobæk

Trykk: Trykksakleverandøren AS

Opplag: 500

8. MAI-MARKERING

Den 8. mai hvert år har Blaker og Sørum Historielag vært tilstede ved en stille markering med appell og blomsterbekransning av krigsminnesmerkene ved Sørum kirke, Blaker kirke og på Blaker Skanse, for hedring av dem som gav sitt liv for fedrelandet.

Denne seremonien var i tidligere år en offentlig markering med stor deltagelse av krigsveteranene. Etterhvert som disse har falt fra, er deltagelsen naturlig nok blitt mindre. I de senere år har Borger Hansen av egne midler holdt denne tradisjonen i hevd. Før sin bortgang etablerte Borger Hansen et minnefond for 8. mai som skal forvaltes av Blaker og Sørum Historielag. Fondet ble tilført kr. 25.000,-, som står på konto i Blaker Sparebank.

Kåre Petter Hansen viderefører 8. mai- markeringen etter sin fars bortgang og har tilført fondet ytterligere kr. 25.000,- i år.

8. mai 2011 foresto Blaker og Sørørum Historielag for første gang bekransningen av bautaene over de falne. Seremonien ble først gjennomført ved Sørum kirke, derefter ved Blaker kirke og til slutt på Blaker Skanse.

Tilstede var foruten Kåre Petter Hansen, Blaker og Sørum Historielags oppnevnte representanter med Kåre Svarstad som leder samt Haakon Sandbraaten og Dag-Einar Hellerud. I tillegg deltok representanter fra historielagets styre.

Blaker og Sørum Historielag vil i fremtiden forhåndsannonsere bekransningen av bautaene over de falne 1940-45 ved markering av Frigjøringsdagen 8. mai.

STATUTTER

Borger Hansens minnefond for 8. mai

Fondets formål:

Fondets midler skal bekoste blomster den 8. mai ved bautaene over de falne 1940 – 1945 ved Sørum kirke, Blaker kirke og på Blaker Skanse.

Forvaltning:

Fondet disponeres av Blaker og Sørum Historielags styre ved den til enhver tid valgte leder. Blaker og Sørum Historielags styre oppnevner et utvalg bestående av tre personer i tillegg til Kåre Petter Hansen. Disse forestår blomsternedleggelse den 8. mai ved bautaene ved Sørum og Blaker kirker og på Blaker Skanse.

Fondet bestyres av den til enhver tid lovlig valgte regnskapsfører/ kasserer i Blaker og Sørum Historielag til den best oppnåelige rente som tilføres fondet løpende. For fondet fører Blaker og Sørum Historielag et separat regnskap uavhengig av Historielagets hovedregnskap, som revideres av Historielagets valgte revisor og legges frem på årsmøtet. Fondet kan motta gaver til styrking av grunnkapitalen.

Når fondets midler er uttømt overtar Blaker og Sørum Historielag det hele ansvar for blomsternedleggelse den 8. mai ved bautaene over de falne 1940 – 1945.

Blaker Skanse, 1. mars 2011

Kåre Petter Hansen

Donator

Dag Winding-Sørensen

Leder Blaker og Sørum Historielag

INTERESSANTE RELASJONER

Lars Ingiers nevø var farfar og Ole Bull var morfar til den første kvinne som tok norsk medisinsk doktorgrad, Alexandra Felicité Villemint Ingier.

Sist sommer ville jeg finne ut om familienavnet Ingier på Blaker hadde relasjoner til Lars Ingier som bygde hovedhuset på Nordli i 1792. Mest sannsynlig dreier det seg om to forskjellige slekter. Dette ble en spennende jakt og en reise tilbake i tid med funn av forbindelser og forhold som girdet hele en kulturhistorisk verdi når sammenhengen blir synlig.

Dragonrytteren Christopher Hansen Vang fra Gjerdrum giftet seg til garden Ingier i Ullensaker i 1699. Hans første hustru, Marthe Jacobsdatter Ingier, døde i 1710, 37 år gammel. Det ene barnet de fikk sammen døde 2 år gammelt. Marthe var den siste etterkommer av Jacob Amundsen Ingier og Helle Hvam. Christopher Ingier giftet seg for 2. gang med Rebekka Riis, datter av Niels Larsen Riis. De fikk en sønn, Niels, som overtok sin mors navn Riis. Niels Riis ble militær, steg til løytnant og ble vaktmester på Blaker Skanse. Rebekka døde samme året som sønnen ble født.

Med sin 3. hustru, Gudbjørg Thorsdatter Sørnum fra Gjerdrum, ble Christopher Hansen Ingier stamfar til den nye militær og presteslekt Ingier.

Under folketellingen i Ullensaker i 1801, med Ingier som søkeord i Digitalarkivet, dukket det opp et navn på et pikebarn som het Gertrud Maren Juul. Jeg husket navnet Maren Juel fra Ljansgodset, godset som generalvegmeister Lars Ingier giftet seg inn i. Det skulle vise seg at piken var Lars Ingiers niese, og hennes bror, Knud Martin Hals Ingier, var far til Christopher Ingier som giftet seg med Ole Bulls datter, Eleonore Felicie Bull. Lars Ingiers nevø, Knud Martin Hals Ingier, var Ullensakers første ordfører. Han sto i høy gunst hos kong Karl Johan. Kongen overnattet flere ganger på Ingier når han reiste mellom Christiania og Stockholm.

Slektstavlen viser bare hovedlinjene og de personene som er omtalt i teksten.

Eksempel: Lars Ingier hadde en tvillingsøster, Aarselle (1760-1780), hun er ikke med på tavlen.

Slektstavle

Forfar

Hans Jørgenssøn (Vang i Gjerdrum) 1638-1722

Dragonrytter og Stamfar

Christopher Hansen Vang Ingier 1673-1748

Løytnant Hans Christophersen Ingier 1715-1795

Ekteviet Anne Schulstad 1733-1811

Deres sønner:

1. Premiærmajor Christopher Hansen Ingier 1756-1825

Ekteviet Karen Olea Hals Scheldrup 1765-1843

Barn:

Oberstløytnant Knud Martin Hals Ingier 1794-1871

Ekteviet Anna Cecilie Moltzau 1796-1867

Barn:

Cand. med. Christopher Ingier 11.8.1829-15.4.1888

Ekteviet Eleonore Felicie Bull 25.4.1843-26.9.1923

Barn:

Knud Martin 31.12.1864

Alexandra Felicité 23.4.1867

Anna Cecilie 19.6.1868

Ole Bornemann 30.11.1869

Lucie 1.1.1871

Karl 1872-1872

2. Generalveimester Lars Hansen Ingier 1760-1828

Ekteviet Gertrud Maren Juel 1773-1850

Barn:

Godseier Peter Olivius Marius Ingier 1804-1864

Godseier Hans Helle Ingier 1810-1884

ELEONORE FELICIE BULL INGIER ble født 25.4.1843 i Christiania. Felicie som hun kalte seg, var datter av fiolinisten og komponisten Ole Bornemann Bull og Alexandrine Felicité Villemint. De fikk seks barn og Felicie var den fjerde i rekken og den som førte Bull-slekten videre. Hun ble fridd til av Bjørnstjerne Bjørnson, men takket nei. Hun giftet seg med legen Christopher Ingier fra Ullensaker 23.12.1863. De flyttet fra Ullensaker til Blaker Skanse i 1864 da Johan Andersen var kaptein og kommandant på skansen. Han var venn av familien Ingier fra Ullensaker og var nok den som formidlet arbeid og bopel for de nygifte. Felicie fødte alle sine seks barn på Blaker. Da hun ble enke, 45 år gammel, flyttet hun fra Blaker til Christian Augusts Gade 19 i hovedstaden hvor hun ble boende til sin død i 1923.

CHRISTOPHER INGIER ble født 11.8.1829 i Ullensaker. Han var distriktslege i Blaker, og lege for jernbaneansatte ved Urskog-Hølandsbanen. Christopher Ingier var sønnen til Lars Ingiers nevø.

“I Communeforeningen var han formann og medlem av Blaker formannskap og ordfører i Sørums sundhetskommisjon”, kan vi lese i Romerike historielags Aarbok av 1956. Christopher Ingier kjøpte garden “Sætra av Foss” hvor familien bodde til hans død i 1888.

DERES BARN, ENESTE BARNEBARN OG OLDEBARN

Knud Martin ble født 31.12.1864 og oppkalt etter sin farfar. Han emigrerte med S/S Geiser fra Christiania til New York 21. februar 1884. Han døde 54 år gammel.

Alexandra Felisité Villeminot ble født 23.4.1867 og oppkalt etter sin mormor. Romantikkens store fiolinist, Ole Bornemann Bull, var fadder til barnebarnet som ble båret til dåpen i 2. november i Urskaug Præstegjeld i Nedre Rommerige Prostie. Hun var blant de første kvinnene som tok medisinsk embetseksamen i Norge, og hun var den første kvinne som tok norsk medisinsk doktorgrad (1914). Hennes hovedinteresse var kvinnesykdommer og patologisk anatomi. Etter at Alexandra Ingier hadde tatt doktorgraden, avtok hennes vitenskapelige engasjement. Hun viet seg helt og fullt for sin egen legepraksis. Legekontoret hadde hun i leiligheten som hun delte med moren og sin ugifte søster Anna Cecilie. I 1931 ble hun utnevnt til rettsmedisinsk sakkyndig.

Alexandra arvet en av sin morfars mange fioliner, en Guarnerius-violin. Den ga hun til Filharmonisk Selskaps orkester i Oslo. Hun døde i 1940.

Anna Cecilie Moltzau ble født 19.6.1868 og oppkalt etter sin farmor. Hun var lærer, ugift og barnløs.

Ole Bornemann ble født 30.11.1869 og oppkalt etter sin morfar. Han døde som liten, 28.7.1870.

Lucie ble født 1.1.1871 og ble oppkalt etter sin mors søster. Hun ble gift med Marcus Fredrik Berg Jonassen, og fikk datteren Anne Margrethe i 1912.

Anne Margrethe giftet seg med operasangeren Arne Olav Weiglin Hendriksen. Hun dør 77 år gammel i 1989. Han dør 85 år gammel i 1996. Deres sønn Knut Hendriksen som ble født i 1944, er Ole Bulls tippoldebarn og eier av “Bullahuset” i Valestrand.

Knut Hendriksen er oldebarnet til Felicie Bull og Christopher Ingier, og er dermed den som viderefører disse to slekter. Han er barnebarn av maleren Ulrik Hendriksen (1891-1960). Knut Hendriksen er nylig pensjonert fra den Kungliga Operan/Kungliga Teatern i Stockholm hvor han siden 1976 har vært regissør. Fra 1980-1984 var han operasjef ved Den Norske Opera.

Karl ble født i 1872, men døde etter bare 18 timer.

LARS HANSEN INGIER ble født 15.2.1760 i Ullensaker, og døde 22.6.1828 på Stubljan i Aker, nå Oslo. Hans foreldre var Løytnant Hans Christophersøn Ingier og Anne Schulstad. Lars Ingier giftet seg inn i det mektige Ljansgodset sør for Christiania 19.3.1792, med Gjertrud Maren Juel. Hun var datter av Helle Juel (1743-1811) og Else Margrethe Deichman (1733-1815). Lars Ingier og Gjertrud M Juel overtok Ljansgodset i 1799 etter de forrige eierne av godset som var Gjertrud Marens barnløse tante, Maren Juel, og hennes tredje ektemann Marcus Gjõe Rosenkrantz.

LJANSGODSETS storhetstid starter her, riktignok under sitt nye navn; Ingiergodset. Lars Ingier ble utnevnt til generalveimester i Akershus stift i 1789. Han var engasjert i atskillige veibyggingssprosjekter, blant annet Kongeveien over Krokskogen og veistykket ved fjellet i Holmestrand, som avløste den bratte Angerkleven lenger inn i landet.

HØYREKJØRING. Han var visstnok også den som innførte høyrekjøring her i landet. Det skjedde gjennom en plakett han utstedte i 1807, der het det: “At alle og enhver paa de alfare Veie bør være forpligtet, saavel Sommer som Vinter, med og uden Læs at holde til høire Side.” Denne bestemmelsen ble tatt inn i veilovene av 1824 og 1851.

JEGEREN Lars Ingier deltok ivrig i harejakten og festlighetene på John Collets Flateby i Enebakk. Her

var han en periode "Jægermester" og førte jaktprotokollene. Det var antagelig på Flateby han ble kjent med sin tilkomne hustru, Gjertrud Maren Juel fra gården Vestby i Ytre Enebakk. Hustruens fars søster, Maren Juel, eide Hafslund, Borregaard, Stubbljan, Hvitebjørn, Losby og flere store eiendommer.

SAGENE OG KRUTTMØLLA drev brukseieren Lars Ingier med stor energi. Men det var også tid til selskapelighet. Hans kone var i slekt med Christianias ledende familier, og hele byens elite var derfor ofte gjester på Stubbljan. Ingier fortsatte som generalveimester. Han sørget for at det ble ført opp broer, ofte hvelvede steinbroer, og strevde med å få bøndene til å utføre sitt pliktarbeid med vedlikehold av veiene.

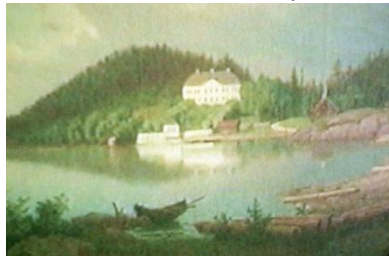
NORDLI. Lars Ingier var byggherre av hovedbygningen på Nordli i Sørums. Praktbygget ble reist i 1792, to år før raset gikk i Løhren, og sto støtt til 2009. Husets kjeller hadde flotte, hvelvede tak, muligens inspirert fra Ingiers brobygging. I tilknytning til den øvre Fredrikhaldske Kongevei (nå Haldenveien) var det viktig med skysstasjoner og gardsgiveri (gjestgiveri). Nordli var et av dem.

UNDER KRIGEN MED SVERIGE I 1808-1809 var Lars Ingier sjef for et pionerkorps i Østfold som skulle utføre tekniske oppgaver som blant annet flåtebygging over Glomma. Ingier var energisk og myndig, og ingen detalj var for liten til at han engasjerte seg. Samtidig hadde han omtanke for arbeidsfolket på Stubbljan, som var rammet av den britiske blokade, og prøvde å skaffe dem kornforsyning.

Lars Ingier fikk oberstløytnants tittel og rang i 1809, og i 1818 ble han utnevnt til ridder av den svenske Svärdsorden. Han døde i 1828, og enken overtok forretningsdriften, - etter hvert med sønnene Marius og Helle. Gjertrud Maren Juel dør i 1850, men firmaet bestod i nesten hundre år til under navnet "M & H Ingier".

INGIERGODSET. Det store, vakre hovedhuset fra 1765, som Peder Holter i sin tid fikk bygd, led sin skjebne ved en dramatisk brann i 1913. Ingiers vei på Nordstrand og Ingierstrand Bad har kommet for å bli. Til minne om en slekt som i sin ånd og sitt arbeid, førte mennesker videre på kunnskapens vei.

ANEKDOTER

Gatebelysning i Christiania

Rektor og doktor i teologi, Nils Treschow, fikk to riksdalere i bot fordi han 19. mars 1792 "om aftenen skal have handlet imod Rescriptet af 25. Junii 1783 med Lysbrænding i Anledning Major Ingiers Brølløp".

Belysning utendørs var ikke noe som ble høyt prioritert av de styrende i byen. Gatelyktene var plassert midt i gatene og ved vannpostene, som var åpne trekasser i gatekryssene. Vekteren hadde ansvaret for å vedlikeholde og tenne tranlyktene de nettene i vinterhalvåret det ikke var måneskinn.

Kilde: Folkelig bykultur i Christiania. En analyse av ordenssaker i politiretten 1745-1800. B. Granrud.

Gamle Christiania Billeder. A Collett (Alf Collett, 1844-1919, genealog og historiker.)

I denne boken forteller Alf Collett at det på Lars Ingiers eiendom, ved Loelvans utløp, var opplagsplass for planker og bord. På denne tomten sto det også et krukkmagasin for tilvirkningen fra Ljans Krukkmølle. Ved siden av denne lå det et batteri for åtte kanoner, anlagt i krigsåret 1807. I 1824 krevde Oberstløytnant Ingier dette fjernet fordi det ikke lenger kunne ansees nødvendig og fordi det lå i veien for hans trelastbedrift.

Øvrige kilder:

www.digitalarkivet.no

(folketellinger, kirkebøker m.m.)

www.vegvesen.no (søkeord: blakersund)

Bygdebøker Ullensaker

Vera Braathen, Blaker

KULTURMINNEADOPSJON

Fjuk skole fortsetter også i år med Slora Mølle som sitt **Kulturminneadopsjonsprosjekt**. Årets arrangement var svært vellykket kan vi lese av rapporten nedenfor, som elevene har laget.

I 2010 adopterte de øvrige skolene i Sørumsdalen følgende kulturminneprosjekter:

- ✚ **Sørumsdalen skole:** Valstad Café
- ✚ **Haugtun skole:** Gravhaugfeltet bak skolen
- ✚ **Sørumsdalen skole:** Skjeabekken
- ✚ **Vesterskaun skole:** Olavsgangen
- ✚ **Frogner skole:** Asbjørnsenstien

Ikke alle skolene har vært like engasjerte som Fjuk skole i år, men vi håper at det blir mer aktivitet senere. Det er et viktig arbeid som utføres.

FJUK SKOLES RAPPORT OM SLORA MØLLE

Mandag 2. mai var vi i 7. klasse fra Fjuk skole på Slora Mølle. Når alle hadde syklet dit, begynte dagen. De som var der var Bjørn Undrum, Brith Kristiansen, Haakon Sann, Håvard Heggetun og Kristin Blyberg.

Først gikk alle opp, og der fortalte Bjørn om vannkraft, og hvordan man kunne gjøre om vann til elektrisitet. I tillegg fikk vi lære om hva en hestekraft

er, og om kilowatt. Så fortalte Brith og Haakon om gamledager, og hvordan det var å være på mølla før i tiden. Brith er nemlig datteren til den siste mølleren som drev på Slora, Olaf Kristiansen.

Mølla ble først bygd i 1600-tallet, men så brant den ned. Den ble bygd opp igjen, men så brant den ned enda en gang. Da ble den bygd i 1908, og her står den fortsatt.

Etter litt teori, begynte det fysiske. Vi bar og sagde masse kvist fra området rundt. Så ble det en liten lunsjpause med matpakker og is til alle. Når alle var ferdige med å spise, begynte vi på alle kvistene og greinene igjen.

Vi drev også med litt arkeologiske utgravninger, under mose og jord. Så kom det en journalist som tok bilder og intervjuet noen av de voksne. Til slutt så fortalte Håvard fra teknisk museum oss om vannmøller. Så skulle vi lage en liten demo selv! Vi hamret og spikret, og slo tomler, og gikk ut til fossen/elva for å teste dem ut. Mange mistet sin ute i åa, mens andre fikk det til ganske bra.

Dette var en morsom, spennende og lærerik dag. Håper vi sees igjen!

Av: *Ida H. Blyberg*

Se bilder fra dagen på www.sorum.historielag.no.

ÅPEN DAG PÅ SLORA MØLLE SØNDAG 5. JUNI

Slora Møllens Venner startet sommersesongen med første dugnadskveld 28. april. Dugnadene vil fortsette hver onsdag gjennom sommerhalvåret til

utgangen av sept. Hovedarrangementet holder venneforeningen på Åpen Dag den 5. juni.

Programmet er tilrettelagt for barnefamilier med lek med vann, fiskeundervisning i mølledammen, båtbygging og leker for store og små. Flere ganger i løpet av dagen blir det demonstrasjonskjøring av mølla og guidet omvisning med orientering om forestående oppgaver og møllas og møllestedets historie. Barnefamilier, store og små, slekt og venner, besøkende og bygdefolk ønskes spesielt velkommen hver især.

Program

- Kl. 12.00: Åpning v/Dag-Einar og Dag Ivar
- Kl. 12.30: Kjøre kverna og omvisning
- Kl. 13.00: Glommabredden spiller
- Kl. 13.30: Foredrag
- Kl. 14.00: Finale hestekokasting
- Kl. 14.30: Loddtrekning
- Kl. 15.00: Slutt

VESTERSKAUN REALSKOLE - SKOLEÅRET 1944-45

Samtale med Gerd Hovind

Gerd Hovind, født Asak, vokste opp på gården Asak Nordre Arstun som eldste datter av Gudbrand Asak og Line f. Imerslund. Det ble etter hvert fire søstre og en bror i familien.

Gerd Hovind. Foto: Odd Mobæk

Folkeskolen var på Vesterskaun, som den gang lå rett nedenfor Nergarn Asak, så skoleveien dit ned var ikke lang. Senere gikk Gerd i 1940 på privat middelskole i Lørenfallet. Middelskolen var Gjetrangs idé, og skolestua ble innredet øverst i Samvirkelaget der. Eksamen ble tatt på Årnes. Etter middelskolen gikk veien til Oslo for Gerd, og artium ble tatt på Kristelig Gymnasium i 1943. Gerd erindrer at det var så kaldt i januar det året at elevene fikk fri.

Etter artium hadde Gerd i 1943-44 jobb som guvernante hos Thomlevold på Nordre Land. Det var en stor gård ved Etna, der de drev pensjonat, og også hadde knottfabrikk. Gerd underviste fire elever på forskjellige alderstrinn, så det var et stort spenn i pensum, helt fra elementær lesetrening til realskolepensum. Det var ikke lett å dra på besøk til Sørums mens hun var der, og det var nødvendig med tillatelse fra lensmannen for å kunne reise hjem på familiebesøk til jul. Etter at året var omme fikk Gerd tilbud om å jobbe i pensjonatet på gården, men da ville hun heller hjem til Sørums.

Eneste lærer

Det var svært tungvint med kommunikasjon under krigen, og vanskelig å komme til skoler i distriktet. Bård Nordfonn, som var lærer på Vesterskaun, kom derfor i tanker om å starte en privat realskole på

Vesterskaun for de unge i nærområdet. Han spurte så Gerd om hun ville være lærer der.

Gerd tok utfordringen, siden hun hadde erfaring som guvernante fra året før. Som skolestue ble gymsalen på Vesterskaun tatt i bruk. Skolen startet i 1944 med 12 elever, og disse kom fra Sørums, Lundermoen, Ullensaker, Fløgstad, Hilton og Lørenfallet.

Gerd var eneste lærer, og hun underviste i alle fag; norsk, tysk, engelsk, matematikk, historie, geografi, kristendom, fysikk, tegning, sang. Gym var utendørs med typiske uteaktiviteter. Det var 6 dagers skoleuke med 6 timer hver dag, men litt kortere dag på lørdager. Skolemat sørget hver enkelt elev for selv. Og lærer Nordfonn, som hadde folkeskolen, spilte orgel og sørget for at det ble sunget bordvers. Disiplinær-problemer var det ingenting av den gang.

Det var mange forberedelser for en lærer som skulle undervise på realskolenivå, så Gerd fikk nesten ikke tid til noe annet enn skolearbeidet i 1944-45.

Heldigvis var arbeidsreisen ikke så avskrekkende for henne, for det var bare snau 500 meter fra Asak Nordre Arstun ned til Vesterskaun skole. Gerd fikk kr. 300 pr. mnd for lærerjobben, og syntes det var storveis. Det var elevenes foreldre som finansierte realskolen.

Skoleåret 1945-46

Det andre realskoleåret, 1945-46, ble det siste året med realskole på Vesterskaun. Gerd tok videre utdanning det året, så da kom det en ny lærer, Olav Tysnes. Det var nok litt spennende, for han var en ung student på bare 19 år. Han utdannet seg senere til prest, og virket i Hol, Ringsaker, var feltprost i Forsvaret, prost i Follo prosti og sokneprest i Ås.

Etter krigens slutt ble kommunikasjonen i distriktet mye bedre, så det tredje året av realskolen fullførte elevene på Lillestrøm.

ELEVERFARINGER FRA REALSKOLEN

Jofrid Torkildsen (f. Nordfonn) vokste opp på Vesterskaun skole, og var en av Gerds elever på realskolen. Hun forteller at Gerd var en grundig og flink lærer. Det var hardt arbeid, men også mye moro i løpet av skoleåret.

Gerd arrangerte hyggelige elevkvelder, og de laget også sin egen skoleavis, sirlig innført i en A4-protokoll. Denne har dessverre gått tapt i tidens løp. Elevene tok eksamen som privatister på Jessheim og KG i Oslo, og alle greide seg til eksamen.

Elever og lærer på Vesterskaun realskole skoleåret 1944-45:
Foran fra venstre: Erik Rosenlund, Jofrid Nordfonn, Inga Døhli, lærer Gerd Asak, Inger Engerdal, Marit Ørbæck, Bjarne Moen.
Bak fra venstre: Hans Thorvald Asak, Thorleiv Fløgstad, William Sørbye, Ivar Aalgaard, Leif Moen, Arne Fløgstad, Rolf Hønsen, Aage Johansen. Fotograf: N. Bøe, Lillestrøm. Bildeier: Jofrid Torkildsen

Familien Nordfonn bodde på Vesterskaun skole i flere ti-år, og Jofrid har mange gode minner derfra. Det var en trist dag på nyåret i 1989 da skolen ble brent ved en brannøvelse.

For Gerd ble det husmorskole etter året som realskolelærer. Og St. Hans i 1947 giftet hun seg med Jens Hovind fra Sørums Søndre. De flyttet etter hvert til Østigarn Bøler, og fikk fire barn. Eldste datter har nå overtatt garden, og Gerd bor i kårboligen ikke langt unna. Hun har åtte barnebarn og to oldebarn. Gerd var forøvrig en av initiativtakerne ved stiftelsen av Blaker og Sørums historielag i 1970, da lagene i Blaker og Sørums ble slått sammen. Hun har ellers vært meget aktiv i foreningslivet i bygda i alle år.

Lillian Mobæk

LITT OM SKOLENS HISTORIE

I 1912 ble det vedtatt at Refsum og Sørvald skolekretser skulle slås sammen til en krets med navn Vesterskaun. Ny skole skulle bygges, og tomt ble innkjøpt av Knut Kirkeby på Negarn Asak. Skoletomta ble fradelt garden, men først tinglyst i 1918.

Vesterskaun skole. Foto: Jofrid Torkildsen

Skolehuset ble innviet 31. mai 1916. Det var tegnet av arkitekt H. Nissen og bygd av byggmester M. Jakobsen. I huset var det fire klasserom, lærer- og lærerinne-leilighet og vaktmesterleilighet. Ett klasserom var sløydrom i Nordfonns tid på skolen, senere ble det lærerrom og tannlegekontor. Lærerleiligheten, hvor lærerne med familie bodde, omfattet litt mer enn halvdel av annen etasje og besto av fem rom og kjøkken, med tre stuer på rad mot sørvest.

Første lærer var **Syvert Hansen Lohne** fra Søgne. Han kom fra lærerstilling på Vølneberg skole, og var på Vesterskaun til 1926.

Fra 1926-1956 var **Bård Nordfonn** lærer der. Han kom fra Fitjar, Stord, og var gift med Astrid f. Berntsen. De hadde tre barn: Jofrid gm. Hans Torkildsen på Vilberg gård, Olaug gm. Kjell Hexeberg, Frogner, og Knut, gm. Agnes. De har i mange år hatt urmaker- og optikerforretning på Sørumsand.

Fra 1956-1974 var **Sigurd Nordsveen** fra Vang i Valdres lærer på Vesterskaun. Han var gift med Berit f. Andresen, og de hadde barna Dag, tidligere leder av Historielaget, Magnus og May Britt.

I 1974 ble den nye Vesterskaun skole tatt i bruk, og Sigurd Nordsveen underviste også der.

Det har bodd mange på Vesterskaun skole opp gjennom årene, og huset sto til ut på nyåret i 1989, da det ble brent ved en brannøvelse.

Vesterskaun skole er meget godt beskrevet med tekst og bilder i *Sørums Bygdebok, bind 4 – Vesterskaun, sørøstre del av Frogner*, av Jan Erik Horgen. Anbefalt lesing.

BLAKER OG SØRUM HISTORIELAG

ble stiftet i 1970 ved sammenslåing av Blaker historielag og Sørum historielag, og er tilsluttet Romerike historielag og Landslaget for lokalhistorie.

Som medlem får du 4 ganger i året tilsendt medlemsbladet Skytilen med lokalhistorisk stoff fra hele Romerike, i tillegg til medlemsbladet Sørum-Speilet med artikler fra bygda vår.

Vi vil gjerne ha nye medlemmer. Ta kontakt med leder eller kasserer, eller noen andre i styret. Medlemskontingent for 2011 er kr. 200,- pr. år.

Postadresse: Blaker og Sørum Historielag,
Postboks 72, 1921 SØRUMSAND

Bankkontonr: 1321.08.05189

HISTORIELAGETS BOKTILBUD

SØRUMS BYGDEBØKER:

Bind 1: Lørenfallet, Vølneberg og Fosserud kretser

Bind 2: Midtbygda

Bind 3: Sanden – Sørumsand

Bind 4: Vesterskaun, sørøstre del av Frogner

Redaktør for bygdebøkene: Jan Erik Horgen

Bilredaktør: Anders Henriksen

Pris: Enkeltbind kr. 850,-. Ved abonnement på hele serien kr. 700,- pr. bind.

Glomma gjennom Sørum - livet langs elva

Utarbeidet av et utvalg i Blaker og Sørum historielag.

Redaktør: Berit Leikhammer. Pris: kr. 450,-.

Sørum under okkupasjonen 1940-45

Utarbeidet av Okkupasjonshistorisk utvalg i Blaker og Sørum historielag. Redaktør: Svein Sandnes.

Bilredaktør: Anders Henriksen. Pris: kr. 300,-.

To konger - av Eystein Eggen. Pris: kr. 100,-.

Minner fra Frogner - Oppvekst på Romerike i mellomkrigstida

- av Kristian Lieungh.

Forord og tilrettelegging ved Svein Sandnes.

Bilredaktør: Anders Henriksen. Pris: kr. 300,-.

Blaker, Skansen og Skolen

- av Georg Brochmann

Ny og utvidet utgave ved Svein Sandnes

Bilredaktør: Anders Henriksen. Pris: kr. 375,-.

Målet i Sørum

- av Sigurd Kolsrud. Pris: kr. 50,-.

Urskogs beskrivelse

- av Anders Heyerdahl

Opprinnelig utgitt av Alb. Cammermeyer, 1882

Ny utgave med latinske bokstaver ved Brita Rønning

Pris: kr. 200,-.

HVORDAN BESTILLER DU BØKER?

Bøkene kan bestilles direkte fra Blaker og Sørum historielag ved å bruke 'Kontakt oss'-skjemaet på www.sorum.historielag.no. Eller sende bestilling pr. post til Blaker og Sørum Historielag, postboks 72, 1921 Sørumsand. Samtidig sender du innbetaling til konto **1321.08.05189**. Vær nøye med at innbetalingen er påført navn, adresse og hva som bestilles.

Hvis boka kan leveres i Sørum eller i umiddelbar nærhet av Sørum (5 km), leverer vi boka portofritt på døra/i postkassa hos deg. For øvrig sender vi den i posten, og da må du legge til porto ved betaling. For bygdeboka er porto kr. 150, og for de øvrige kr. 100. Når vi har mottatt innbetalingen, sender vi deg boka i posten. Går det 14 dager fra vi mottar bestilling, og vi fortsatt ikke har mottatt innbetaling, sender vi deg boka i oppkrav.

SEND OSS DIN EPOST-ADRESSE

Blaker og Sørum Historielag oppfordrer sine medlemmer til å sende inn sin epost-adresse for å motta nyheter og tilbud om kurs direkte.

Epost-adressen kan sendes til iwind@online.no.

BRANNTAKSTER OG

KONJUNKTURER

BRANNASSURANSEFORENING I FROGNER

For en tid siden fikk jeg overlevert en protokoll med den alderdommelige tittel Fortegnelse over de assurerte Gaarde i Frogner Distrikt Sørums Prestegjeld. Fortegnelsen gjelder eiendommer som var forsikret i Akershus Brandassuranceforening.

I tillegg til fortegnelse over forsikrede eiendommer, har protokollen også til tider vært benyttet som møteprotokoll som viser at brannkassa i Frogner distrikt var organisert som en egen avdeling av Akershus Brandassuranceforening.

Den første møteinnførselen er fra 1904, og jeg tar den med i sin helhet:

Aar 1904 den 6te Januar foretoges Valg paa Brandbestyrer i Frogner Distrikt, istedenfor den aftrædende Hans J. Børke, efter forudgaaende Bekjentgjørelse fra Kirkebakken. Valget havde saadant Udfald at K. Skrøver valgtes med 5 Stemmer. Dernest foretoges valg paa Visebestyrer. Med aklamasjon valgtes Ole J Yssen. Ligeledes foretoges Valg paa en Mand til Taxtasjonsmand istedenfor Erik Andersen Hval. Hertil valgtes med aklamasjon Karl A. Myhrer. Tilstede var og stemte 7 Medlemmer. Underskrifter: Hans J. Børke, Th. Hylland, Ole J. Yssen

Det ser ikke ut til at avdelingen har hatt regelmessige årsmøter, for den neste møteprotokollen er datert 4de December 1917, altså nesten 14 år seinere. Der går det fram at møtet ble holdt etter oppfordring fra styret i Akershus Brandkasse for at foretage valg paa bestyrer og vicebestyrer efter afdøde bestyrer K. Skrøver og vicebestyrer Ole Yssen. Det ble også valgt to nye takstmenn med varamenn. Akershus Brandkasse hadde oppfordret Aug. Lieungh til å lede møtet, og det var bekjentgjort ved oppslag på Frogner Meieri og avertert i to Lillestrømsaviser.

Protokollen viser at Jens Ekeberg og Th. Hylland ble valgt til bestyrer og vicebestyrer, mens byggmester Martin Hansen Bjerke og gårdbruker Sigv. K. Frogner ble valgt til takstmenn.

Etter 1917 er det ingen opplysninger om valgmøter i denne protokollen.

Når ble det vanlig med forsikring?

For å få vite litt mer om organiseringen av brannforsikringen i Sørums, har jeg slått opp i Sørums Herred b. 2 fra 1961 (den gamle bygdeboka). I et kapittel om brannassurance står det at Agershus Amts Brandassuranceforening ble stiftet i 1844. Når foreningen fikk egne underavdelinger i Sørums, er ikke nevnt, men det står at Sørums kommunestyre bestemte å tegne forsikringer i foreningen for husene på prestegården og kommunens eiendom Sørvald i 1850. Andre eiendommer hadde ikke kommunen på den tida da de første skolene først ble bygd etter 1860. Når den takstprotokollen jeg har foran meg begynner i 1853, så innebærer det at de første innførslene er fra den tida da det ble vanlig å forsikre hus på gårdene i Sørums. Men protokollen har ikke med de første forsikringstakstene som ble holdt i Frogner.

Akershus Brandassuranceforening ble altså stiftet i 1844, men det var en viss mulighet til å tegne forsikringer også før det. "Landets Almindelige Brandforsikrings-Indretning for Bygninger", seinere Norges Brannkasse ble stiftet allerede i 1767, men den skulle primært forsikre eiendommer i byene, og etter hvert på industristeder.

Av artikkelen i bygdeboka går det fram at Akershus Brandassuranceforening bare forsikret bygninger, men etter hvert ble det også behov for å forsikre løsøre. I 1895 valgte Sørums Landmandsforening derfor en komité til å se på muligheten til å få til en løsøreforsikring. Bygda ble delt inn i 28 roter med hver sin rotemester som skulle besøke alle huseiere og undersøke om de ville være med i en forsikringsordning.

Interessen for å tegne løsøreforsikring må ha vært betydelig for i 1896 ble Sørums løsørebrandassuranceforening stiftet. (De var ikke redde for lange navn i den tida.) Jens Børke ble foreningens første formann, og lærer I. Joh. Kvaalem ble den første forretningsføreren. I 1897 hadde 278 huseiere tegnet løsøreforsikring, og den samlede verdien på disse forsikringene var kr. 928 650.

Foreningene for løsøreforsikring og for husforsikring innledet etter hvert et nært samarbeid, og i 1957 ble

de sammensluttet i Sørums Brannkasse som igjen var en del av Samtrygd, seinere Gjensidige. I 1959 var den samlede forsikringssum 18 millioner for hus og 14 millioner for løsøre.

Hva kostet forsikringen?

Protokollen begynner med gårder taksert i 1853, og de siste innførselene gjelder eiendommer taksert i 1943. I begynnelsen var det bare hus på gårder som var forsikret, men snart kommer det med andre eiendommer også. Mye av den informasjonen en kan få ut av denne protokollen, har bare interesse for dem som søker informasjon om bestemte eiendommer. Men når jeg har bladd i protokollen, har jeg også sett ting som jeg tror kan ha allmenn interesse.

I 1853 var det bare to gårder som ble taksert, Børke og Bjerkehaugen. Assuransesummen på disse to gårdene var til sammen 3840 riksdaler, og den samlede kontingenten var 3 daler, 4 ort og 4+4/5 skilling. Omregnet til kroner blir dette en verditakst på kr 15.360, og en kontingent på 15 kroner og 35 øre. Det vil si at de betalte ca. 0,1% (en promille) i kontingent. Kontingentsatsen på 0.1% er uforandret fram til 1868. Fra 1869 er det bare taksten som er ført til protokolls, så en kan ikke se hvordan kontingentsatsen forandret seg.

Kroner ble innført som myntenhet i Norge i 1874, men det ser ut til at de ventet til 1877 med å innføre kroner i Frogner, i hvert fall i branntakstene.

Offentlige og foreningseide bygninger

Overgangen fra omgangsskole til faste skoler skjedde som følge av skoleloven av 1860, og Frogner ble da delt i to skolekretser, Frogner og Hval. Frogner skole er innført i protokollen i 1863 med verdi 850 daler. Kommunen betalte 4 ort og 6 skilling i kontingent. Hval skole er innført i 1864. Der var taksten 780 daler, og kontingenten 3 ort og 21+3/5 skilling.

Frogner skole

De to kretsene ble seinere slått sammen, og Frogner Nye Skole er innført i protokollen i 1894. Den første taksten på Frogner skole var kr. 12.500. I 1914 finner

en Frogner nye skolehus oppført med kr. 15 000. Skoleeiendommen hadde nå fått to bygninger, en skolebygning og en lærerbolig.

Rundt 1920 var det en betydelig økning i satsene, og i 1918 ble taksten på Frogner skole skrevet opp fra kr. 15 000 til 21 500 og lærerboligen samme sted fikk en økning fra kr. 16 000 til 23 500. Men fem år seinere fikk Frogner skole justert takstene på nytt, og nå står skolen oppført med kr 42 000 og lærerboligen med kr 30 000, men dette var en ny lærerbolig som var gjenoppbygget etter en brann.

I 1890 ble Melvold Bedehus taksert, og taksten der var kr 2.500. Det var høyt i forhold til de boligbruka og småbruka som ble taksert på samme tid. Melvold bedehus lå like ved brua der rv. 171 krysser jernbanen, men etter en del år ble dette bedehuset lagt ned og erstattet med nytt bedehus ved Frognervegen som i dag er blitt til Frogner Misjonssenter. Det nye bedehuset, Frogner Bedehus ble taksert første gang i 1915, og taksten var kr. 8 000. Men i 1921 hadde høykonjunkturen etter første verdenskrig satt inn, og taksten på bedehuset ble skrevet opp til kr. 31 000.

I første halvdel av 1900-tallet hadde Frogner et såkalt frilynt ungdomslag, Frogner Ungdomslag som var tilsluttet Romerike Ungdomsforbund. Laget hadde eget hus, Tangenløkken som ble taksert til kr. 32 334 i 1943, mens tidligere takst var kr. 17 400.

Takster og konjunkturer

Det går som regel mange år mellom hver gang den samme gården er innført i protokollen, så en kan regne med at verdifastsettelsen endret seg lite. Når det er ny takst på en eiendom, skyldes nok det som oftest at det er bygget nye hus eller at gamle er blitt borte.

Ser en på takstene fra den tida kroner ble innført som myntenhet, 1877- 1880, så var det forholdsvis få gårder som kom over kr. 10.000. Av 81 takster fra disse fire åra var det bare 11 på over kr. 10.000. På den annen side kan en se på hva husa på et boligbruk eller småbruk ble taksert til. Her finner en 14 eiendommer der branntaksten var under kr. 1000. Den høyeste taksten fra denne perioden finner en på Melvold, kr. 18 000, mens de lavest takserte boligbruka hadde takst på kr. 400, Melvoldshaugen (Engbret Andersen) og Frogner (Martin Nilsen).

Disse to eiendommene fikk ny takst i 1890, og da var takstene økt til kr. 450 og 520.

I 1880-åra kommer det til nokså mange takster over kr. 10.000. Om dette skyldes større byggeaktivitet eller en generell verdioppskriving, kan en ikke se av protokollen, men antakelig var det noe av begge deler. I 1888 finner en imidlertid to svært lave takster, Ausenødegården på kr. 150 og Ausenenga på kr. 180, men bortsett fra disse og noen til, er det nå få takster på under kr. 1000.

Før 1900 finner jeg bare én gård der branntaksten er over kr. 20.000. Det er Melvold som ble taksert til kr. 21.720 i 1885 og kr. 24.200 i 1890. I år 1900 ble det imidlertid holdt ny takst på Gran (Christian Jensen), og den var på kr. 25.740.

Etter 1900 blir det etter hvert flere takster med summer både på 20 000 og atskillig høyere. I 1920 fikk de to Fløgstadgårdene takster på kr. 85 000 og 88 600, mens Frogner (Sigv. Kristiansen) fikk takst på kr. 90 000 og Gran (Ole Frogner) ble taksert til kr. 87 000.

I 1921 finner en for første gang takster på over kr. 100 000. Det var hos Sigv. Kristiansen Frogner, 100 000 og Aug. Lieungh, Melvold 144 000. Seinere finner jeg ingen takster som overstiger kr. 100 000.

Oppgangs- og nedgangstider

Det er godt kjent at økonomien svingte med store utslag både opp og ned i tida mellom de to verdenskrigene (1918 – 1940), og dette ser en tydelig i protokollen.

Fra 1918 er protokollføringen endret slik at en nå finner både ny og utgående takst, og i årene som fulgte, kan en se klare utslag av den sterke prisstigningen en hadde i landet vårt i årene etter første verdenskrig. Det var ikke uvanlig at den nye taksten ble dobbelt så høy som den gamle, som i de foranstående eksemplene fra skolen og bedehuset. Mange av takstøkningene skyldes nok byggeaktivitet. Men når taksten på Børke (Magnus Børke) går opp fra 18 400 til 66 000 eller hos Rødsrud på Eisval fra 35 200 til 82 000 og på Gran (E. Mørk) fra 31 000 til 90 000, så viser dette at landet var inne i en høykonjunktur som gav seg utslag både i større byggeaktivitet og høye priser.

Mot slutten av 1920-tallet flater takstene seg ut, og i perioden 1928 -1934 er nesten alle de nye takstene lavere enn den forrige taksten. I mange tilfeller er verdinedskrivningen stor. Taksten på Frogner som i 1920 ble satt til kr. 90 000, ble for eksempel satt ned igjen til kr 81 000 i 1927 og videre ned til kr. 78 000 i 1933. På Bjerkehaugen ble taksten satt ned fra 52 000 til 44 600 i 1930, og hos Borgen på Melvold ble taksten samme år satt ned fra kr. 61 500 til 46 500, og videre ned til 41 300 i 1933. Tilsvarende eksempler finner en på Semmerud der taksten ble justert ned fra kr. 50 000 til 38 800 i 1932, og hos Averstad på Mo der taksten ble redusert fra kr. 45 000 til 30 000 i 1930.

Fra 1935 ser det ut til at det ble slutt på nedjusteringen, og de siste innførslene i protokollen som er fra perioden 1938 - 1943, viser en betydelig verdistigning.

Asbjørn Langeland

HAR DU HISTORISK KILDEMATERIALE PÅ LOFTET?

Det var ved en ren tilfeldighet jeg fikk protokollen med branntakster som jeg har skrevet om i dette nummeret av Sørumspeilet. Jeg er sikker på at det ligger mange gamle protokoller fra lag og foreninger rundt omkring i Blaker og Sørumspeilet. Noen har kanskje ligget bortgjemt på loft og kott så lenge at ingen husker at de er der lenger.

Jeg vil oppfordre alle som har slikt materiale, til å ta kontakt med historielaget. Det er viktig at våre lokalhistoriske kilder blir registrert, og at de blir oppbevart på en trygg måte. Mange protokoller har stoff som det er interessant å få fram i lyset, så protokoller og andre kilder som kan gi oss innblikk i det som har foregått i lag og foreninger, kan helt sikkert gi grunnlag for mange artikler i Sørumspeilet.

Asbjørn Langeland

FROGNERGARDENES Plass I BOSETNINGS-HISTORIEN, DEL 2

I forrige nummer av Sørum-Speilet trykket vi første del av artikkelen om opphavet til Frogner-gardene som Rolf Fladby skrev til Romerike historielags årbok i 1963. Vi syntes dette var interessante tanker i forkant av Frogner-bindet til bind 4 av Sørum bygdebok. Her følger den andre og siste delen.

Frogner i Vang hører med i et miljø av gardar med meget talende navn. Professor Andreas Holmsen har (i sin Norges-historie) påvist at her tett ved Åkersvika i Vang har det ligget en "urgard" eller primærgard der hvor de to gardene Åker og Vang (prestegarden) nå ligger. Det siste navnet vitner om gammel kultus. I en halvsirkel rundt dette sentret ligger en rekke –vin og –heim-garder, gardar med usammensatte naturnavn, et par gardar med navn som klart vitner om kultus i relativt sein forhistorisk tid (Torshov, Vidarshov; i dette karakteristiske miljøet finner vi altså Frogne i Vang.

Når det gjelder beliggenhet i forhold til hedenske kultsteder eller andre sentra fra hedensk tid for alle Frogner-gardene ellers, viser det seg at i Frogn finner vi Horgen, en gammel kultplass tett ved, i Kråkstad finner vi Løken, dvs. leikeplassen, og Vang i nærheten. I Vestre Aker er ikke avstanden til Hoff (dvs. hov) og Ullern (guden Ulls eng) stor. Frogner i Udnes var nabogard til Frøyhov, Horgen og Udnes (gammelnorsk Udylgjanes, "det fredhellige nes"). For halvparten av Frogner-gardenes vedkommende finner vi altså hedenske sentra tett ved; en av disse seks gardene, Frogn i Frogn ble kirkested og ga navn til et sogn, og det samme gjaldt ytterligere to andre Frogner-garder, nemlig i Sørum og Lier, slik at i alt tredelen av Frogner-gardene ble kirkested og ga navn til et sogn. Om vi så føyer til at Frogner i Bærum ligger omgitt av -vin-garder som Isi, Økern, Bryn, Horni og flere, skulle vi ha et overbevisende bilde av Frogner-gardenes miljø.

Kan vi så på dette grunnlaget trekke noen konklusjoner om Frogner-gardene som vi altså finner spredt enkeltvis i forskjellige bygdesentra fra Glomma i øst til Skiens-vassdraget i vest, fra Hamar i nord til Sandefjord i sør?

På grunnlag av det miljø som Frogner-gardene tydeligvis hører hjemme i, og på grunnlag av deres sentrale beliggenhet i forhold til gamle bygdesentra og gamle ferdselveier, må disse gardene antas å være blitt til på et tidlig tidspunkt i vår bosetningshistorie; det er da også eldgamle jordbruksbygder vi finner rundt disse gardene. Frogner-gardene ser gjennomgående ut til å høre hjemme i et miljø av –vin og heim-garder, og må antas å høre til i samme tidsrom i bosetningshistorien som dem.

I dette miljø pleier man i bosetnings-historiske undersøkelser å lete etter primærgarden, dvs. den første garden som har dannet utgangspunkt for bosetningen i et større eller mindre område. Kan vi anta at Frogner (Frogn) var en primærgard i sitt område?

Forutsetningen for å svare sikkert på et slikt spørsmål er undersøkelser av forholdene i vedkommende gardgruppe på stedet. En slik undersøkelse har jeg bare hatt anledning til å foreta i Lier, og der kan Frogner i hvert fall ikke være noen primærgard. Det er all grunn til å tro at garden er ryddet fra nabogarden Eik, Som ovenfor nevnt heller ikke Frogne i Vang ha vært noen primærgard. Når det gjelder Frogner i Frogner sogn i Sørum, mener Gunnar Rudie (Sørum herred bd. 2, s. 50) at dette må være en primærgard. Det ville være av interesse å se nærmere på andre Frogner-garder for å se hvordan det forholder seg der, og det kan vi nok vente at bygdehistorikere som arbeider med de forskjellige bygdene, vil gjøre.

Når det gjelder betydningen av navnet, så er altså så vidt jeg vet, navneforskernes siste ord foreløpig noe i retning av "gjødet, fruktbar jord". Holder vi oss til "fruktbar jord", behøver det ikke ligge noen menneskelig handling bak. Det er i for seg ikke utenkelig, men vel noe påfallende, at en sentral gard i hver av bygdene det gjelder, skulle få sitt navn på grunn av jordens fruktbarhet. Men det ligger meget nær å sette navnet i forbindelse med en handling som har gjort jorden fruktbar. Vi ville i vår tid tenke på gjødsling som det beste midlet. Men gjorde de gamle det?

Ikke langt fra Frogner i Udnes ligger garden Frøyhov. Her har det i de siste hundreårene av hedensk tid ligget et hov for fruktbarhetsguden Frey eller hans søster, kjærlighets- og fruktbarhetsgudinnen Freya.

Dette søskenparet var barn av fruktbarhets-guden Njord. Hov-navnet i Udnes er bare et av mange minner blant vårt lands stedsnavn om de forskjellige medlemmene av denne fruktbarhetsfamilien i vår mytologi. I Skedsmo har det vært et Frøyland (av Frey eller Freya), og Nerdrum i Fet minner om Njord, for å ta et par eksempler fra distriktet. Det fins ellers mange overleveringer om gammel fruktbarhets-kultus (se Kulturhistorisk Leksikon under Freya og Freyr). Våre gamle forfedre var som primitive folk flest fullt fortrolig med fruktbarhetskultus for å fremme tjenelig vær og gode åringer. De gamle jordbruksristningene gir også klare vitnemål om dette. Frey-kultusen kan gå tilbake til eldre tid enn vikingtid, det viser sammensetninger av gudenavnet med –vin.

Men det er ellers påvist få vitnemål om fruktbarhetskultus i gardsnavn fra eldre tid. At fruktbarhetskultus ble drevet, er det ingen tvil om. Skulle vi ha håp om å finne vitnemål om dette i gardsnavn, måtte det bli innenfor den aller eldste bosetningen i de gamle jordbruks-bygdene. Her, og ingen andre steder, har vi i Frogn/Frogner-navnet lokalisert et gardsnavn hvor språkforskere har ment å kunne konstatere en betydning som leder tanken hen på "fruktbarhet". Denne plasseringen av en gard med navnet Frogn(er) har hatt en bestemt funksjon i det gamle bygdesamfunnet. Var Frogn(er) det stedet hvor de gamle samlet seg til faste tider på året for å dyrke den guddommen som kunne la åkeren gi god grøde, la buskapen formere seg og la ætten leve videre gjennom nye generasjoner?

Et sikkert svar på dette spørsmålet kan det bli vanskelig å gi. Men at Frogner/Frogn-gardene er blitt til i det eldste tidsrom av bosetnings-historien i vedkommende bosetningsområde, kan det neppe herske tvil om.

Rolf Fladby

Denne artikkelen er hentet fra Romerikstun V, årbok for Romerike historielag 1964.

FROGNER GAMLE KIRKE – EN SJELDEN KULTURSKATT

Kirken er en liten langkirke i stein, med ca 100 plasser. Den har opprinnelig vært en gårdskirke, trolig reist av bonden på Frogner gård. St. Hans-aften 1918 ble den rammet av lynnedslag, og brant ned, så bare murene sto tilbake. I ruinene i korets søndre vegg kom en runeinnskift til syne, som daterer kirken til ca år 1200 eller tidligere.

Etter brannen ønsket menigheten å bygge en større kirke ved siden av den gamle. Tillatelse til dette ble gitt - med den betingelse at ruinene av den gamle kirken ble best mulig ivaretatt. Frogner nye kirke ble innviet i 1925, og har ca 350 plasser.

Frogner gamle kirkes murer ble stående ubeskyttet for vær og vind i 18 år, og var et sørgerlig syn, der trær og annet vokste høyere enn de gjenværende murene. I 1930-årene ble det bestemt at kirken skulle gjenreises og innredes til vanlig bruk. Riksantikvarens folk hadde heldigvis i 1899 laget nøyaktige oppmålinger og nedtegnelser, så dette var en del av grunnlaget for gjenreisningen.

Men forfallet var stort da det langvarige restaureringsarbeidet endelig kom i gang i 1936. Først ble murene satt ordentlig i stand, og deretter tak, vinduer, dører, gulv og himlinger. I krigsårene skjedde intet. Etter hvert var arbeidet kommet så langt at innredningen kunne påbegynnes.

I 1967 valgte Menighetsrådet en komité som skulle få utarbeidet tegninger og kostnads-overslag. Men årene gikk, og flere runder måtte til før

arbeidet kunne settes i gang i 1974. Men til 800-årsjubileet 21. juni 1981 var kirken endelig klar for vigsling. Og i dag brukes Frogner gamle kirke mye til brylluper.

Kilder: Frogner gamle kirke, utgitt av Frogner Menighetsråd 1981 og Wikipedia

AKTIVITETSKALENDER

OBS! Pga. trykking og distribusjon kan det forekomme at aktiviteter som allerede har skjedd vises her. Aktiviteter holdes ellers løpende oppdatert på www.sorum.historielag.no

✚ **RUSLETUR TIL VARDEFJELLET TORSDAG 26. MAI**

Turleder Aage Kleven

Turen går kl. 18:30 fra parkeringsplassen øverst i Vardefeltet i Frogner. Stien over Vardefjellet ble mye benyttet i gamle dager. Langs stien finner vi en gammel varde som var i bruk når folk skulle varsles. I nærheten av varden finner vi spor etter graver fra bronsealderen. I denne tida ble folk gravlagt i nærheten av vardene, altså på de høyeste punktene i naturen. Først i jernalderen ble de døde gravlagt i nærheten av gården de hadde tilhørt.

Eventyrfortelleren Asbjørnsen var i 1834 huslærer på Børke i Frogner. I eventyret "Huldreætt" forteller han om en tur han gikk fra Børke til Fjellstad i Gjerdrum. Dette og mye mer skal vi prate om den 26. mai. Ta med litt drikke og noe å bite i. Husk gode sko.

✚ **ÅPEN DAG PÅ SLORA MØLLE SØNDAG 5. JUNI**

Slora Møllens Venner inviterer til **Åpen Dag** den **5. juni**.

Programmet er tilrettelagt for barnefamilier med lek

med vann, fiskeundervisning i mølledammen, båtbygging og leker for store og små.

Flere ganger i løpet av dagen blir det demonstrasjonskjøring av mølla og guidet omvisning med orientering om forestående oppgaver og møllas og møllestedets historie. Barnefamilier, store og små, slekt og venner, besøkende og bygdefolk ønskes spesielt velkommen hver især.

PROGRAM

Kl. 12.00: Åpning v/Dag-Einar og Dag Ivar
Kl. 12.30: Kjøre kverna og omvisning
Kl. 13.00: Glommabredden spiller
Kl. 13.30: Foredrag
Kl. 14.00: Finale hestekokasting
Kl. 14.30: Loddtrekning
Kl. 15.00: Slutt

✚ **SKANSESPILLET 2011 PÅ BLAKER SKANSE**

23., 24. OG 25. JUNI KL. 21.30

Styret i Skansespillet på Romerike AL har igjen gleden av å invitere til Skansespill. Formålet er å gi en kunstnerisk presentasjon av historien rundt vårt flotte kulturminne Blaker Skanse. Vi ønsker samtidig å gi barn, unge og voksne mulighet til opplevelse, læring og utfoldelse i et meningsfylt og godt fellesskap. Vår visjon for Skansespillet er at det skal bli det beste og mest besøkte historiske spillet på Østlandet, og vi føler at vi er på riktig vei.

Skansespillet 2007. Foto: Anders Henriksen

BILLETTER OG SALGSSTEDER:

Billettpris kr. 300,- . Barn under 16 år: kr. 200,-.

- www.lillestrom-kultursenter.no/webid/program/ NB! Du må ta ut billetten på din egen printer
- **Lillestrøm kultursenter** (Mandag - fredag kl. 09.00 - kl 20.00. Lørdag kl 11.00 - kl 15.00)
- **Kulturkontoret i Sørum** (kl. 09-15 hverdager)
- **Biblioteket på Frogner**

Se også www.skansespillet.no og

www.sorum.kommune.no for mer informasjon.

Skansespillet, skrevet av Håkon Qviller, og med musikk av Magnar Osland, ble oppført første gang i 2003 og senere i 2005 og 2007. Nå vises det for fjerde gang. Har du sett Skansespillet før? Ja, men årets forestilling blir på mange måter en ny opplevelse. Vi har to nye unge regissører og manus er strammet inn så spilletiden blir ca 1 ½ time. Spillet tar for seg historien fra 1683 og fram til i dag, med hovedvekt på hendelsene fra 1718 og 1808, altså vår del av krigen mot svenskene. Men her er det ikke bare krigshistorie! Her er det mye sang og dans, fest og dagligliv. Her oppleves kjærlighetsscener og slåsskamper, kanonangrep fra Karl XII's soldater og skillingsviser om sult og nød, smerte og død. Her er frodig folkeliv med dans og nevetak, fulle ølseidler og

rungende drikkeviser. Her er bitre oppgjør og triste skjebner, for ikke å snakke om morsomme opptrinn, som får latteren til å runge mellom vollene.

BLAKERDAGENE legges til Skansen i dagene 23.-26.

juni, så det blir mye liv og moro utenfor vollene i forkant av forestillingene. Mye å oppleve for liten og stor fra tidlig på ettermiddagen, og flere spennende kunstutstillinger. Et felles informasjonsmagasin for Skansespillet og Blakerdagene vil bli sendt alle husstander i kommunen, og i lokalpressen blir det mer informasjon. Er det noe du lurer på, kan du ta kontakt med undertegnede på telefon 90 53 65 88.

Velkommen til en flott teateropplevelse og trivelige dager på Blaker Skanse.

Gro Langeland, styreleder

✚ "OPPLEV SØRUM"- ARRANGEMENT SØNDAGENE 26. JUNI, 3. JULI, 14. AUGUST OG 21. AUGUST

Se nærmere informasjon i lokalpressen og på www.opplevsorum.no

Flere steder vil bli bemannet for å møte tilreisende. Vi håper også å inkludere kirkene i år.

✚ OLSOKFEIRING PÅ VØLNEBERG SKOLE

Foto: Anders Henriksen

Det inviteres til Olsokfeiring på Vølneberg gamle skole **torsdag 29. juli kl. 18.00**. Blir været lagelig, kan det grilles ute. Ellers selges det

kaffe og kaker med mer.

På programmet står Torbjørn Egner med anekdoter fra Vølneberg-kretsen, sang og historier fra hans lesebøker, som brukes i Gammeldags Skole for 4. klassene i Sørumsand. Barnefamilier er spesielt velkomne. Arrangementet holdes i samarbeid mellom Sørumsand Bygdekvinneforening og Blaker og Sørumsand Historielag.

Hjertelig velkommen!

✚ RUSLETUR TIL SØRLIFJELLET TORS DAG 18. AUGUST

Turleder Haakon Sandbraaten

Turen går kl 18:30 fra Sørumsand Skytebane, Dammyra. Vi går stien via Utsikten og Vivangmyra til Elghytta hvor det er en fantastisk utsikt over Bingsfoss og Sørumsand. Videre til Bøhlerposten og så via Bellerudtjernet til Bjørnholen, Sørums nest høyeste

punkt (349 moh). Vi fortsetter så ned Borkedalslia til Barkeplassen. Derfra tar vi Kjærlighetsstien tilbake til Dammyra. Turen er om lag 6 km lang med en høydeforskjell på 150 m. Det er viktig med godt og stødig fottøy. Ta med litt drikke og noe å bite i.

✚ RUSLETUR TIL IGLTJERNHØGDA 1. SEPTEMBER

Turleder Albert Hovind

Vi starter rusleturen hos Albert Hovind på Kvevli i Blaker. Vi møtes ved gamle Kvevli stasjon for Urskog-Hølandsbanen, og snakker om denne og Kvevli Landhandleri som er avbildet i årets kalender for mars måned. Noen biler setter vi igjen og kjører så et stykke opp i skogen med resten før vi begynner å gå. Turen går forbi tuftene til den gamle Kvevli sætra og over Torvmosan som Albert Hovind har beskrevet tidligere i Sørumsand Speilet. Turen slutter på Iglertjern, der vi skal ha rast og prate om løst og fast – bl.a. om bygdeborgen på Mork som vi ikke rekker frem til i høstkvelden. Turen er enkel, hyggelig og lærerik. Det eneste som fordres er litt niste, godt humør, godt fottøy og gjerne staver for de som ønsker.

✚ "KJENN DIN BYGD"-TUREN LØRDAG 10. SEPTEMBER

Turleder Aage Kleven

Lørdag 10. september starter årets Kjenn din Bygd-tur med Aage Kleven som reiseleder. Sist år begynte turen i Frogner. I år starter vi i buss fra Statoil i Lørenfallet og kjører forbi Sørumsand kirke, ned til Bingen Lenser og snur ved vannverket. Så reiser vi forbi det gamle kornkammeret på Bingen ut på Valsletta, over Bingsfossbruene, forbi Tertitten, gjennom Sørumsand med Valstad Café, over Lystad til Varsjøen og Kompveien under bygdeborgen ved Mork, over Rennespillet og Snippen til Bøhs-sag, derefter Slora Mølle. Derfra går turen forbi O.C.Bergers butikk til Blaker Skanse, fortsetter forbi Rånåsfoss og kraftverket, tilbake over Glomma, opp lia og over Torbjørnsrud og Bøler til Vølneberg gamle skole.

Herfra kjører bussen videre over Lørenfallet og Lundermoen til industriområdet ved Yssen, derefter til Frogner middelalderkirke, Frogner stasjon, langs Trondheimsveien til Lindeberg, forbi pilegrimsovernattingen på Arteid, tilbake over Ilegårdene, Refsum og Asak til Knatten med EightAmCarClub og tilbake til Lørenfallet. Turen koster kr. 100,-. Historielaget holder kaffe og kringle på et par rasteplasser. Matpakke og godt humør på turen er å anbefale.

STØTT VÅRE SPONSORER – DE STØTTER OSS

T&B Hansen
Installasjon AS
elektriker'n for deg

Telefon 63 86 80 60 - www.tbinstallasjon.no

Blaker Regnskapskontor A/S
- din lokale regnskapsfører

Telefon 63 86 60 50
Epost kontor@blakerregnskap.no

BYGDESERVICE
BLAKER BYGDESERVICE BA

www.blaker-bygdeservice.no

Sorum Begravelsesbyrå
Nilsen as Etabl. 1947

www.nilsen-info.no/soerum

Advokatene
HAGEN og TØNSBERG DA

www.advokat-hagen.no

Blaker Sparebank

www.blakersparebank.no

Akershus Energi

www.aeas.no

interoptik

Nordfonn – Fokus Butikksenter, Sørumsand
Telefon 63 86 60 70, epost nordfonn@interoptik.no

Trykksakleverandøren AS
Marcus Thranes vei 64
1472 Fjellhamar
Telefon 67 98 02 60, fax 67 98 02 70
epost post@tlas.no www.tlas.no

